

Kitap İnceleme / Book Review

Prof. Dr. Yasin Murat DEMİR'in "Arapça Basın Dili Dersleri" Adlı Eseri Üzerine Bir İnceleme

A Review of Prof. Dr. Yasin Murat DEMİR's Work Titled "Arabic Press Language Courses"

Esra Nur AYDEMİR

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Arap Dili Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi
Gazi University, Institute of Educational Sciences, Arabic Language Education PhD Student
Ankara / Türkiye
aydemiresra846@gmail.com
ORCID: 0009-0002-5102-8954

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Kitap İnceleme / Book Review

Geliş Tarihi / Received : 07.11.2025

Kabul Tarihi / Accepted : 04.12.2025

Yayın Tarihi / Published : 30.12.2025

Yayın Sezonu / Pub Date Season : Aralık / December

Cilt / Volume: 3 • Sayı / Issue: 2 • Sayfa / Pages: 607-610

Atıf / Cite as

AYDEMİR, E. (2025). Prof. Dr. Yasin Murat DEMİR'in "Arapça Basın Dili Dersleri" Adlı Eseri Üzerine Bir İnceleme, *Lisânî İlimler Dergisi*, 3(2), 607-610.

Doi: 10.5281/zenodo.18033469

İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Yayın Hakkı / Copyright®

LİDER, Lisânî İlimler Dergisi, uluslararası, bilimsel ve hakemli bir dergidir. Tüm hakları saklıdır.

Journal of Linguistic Studies is an international, scientific and peer-reviewed journal.

All rights reserved.

Dergimizde yayımlanan makaleler,

Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası (CC BY 4.0) ile lisanslanmıştır.

The articles published in our journal are licensed under

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Kitap İncelemesi

Arapça Basın Dili Dersleri, Yasin Murat Demir, Muarrib Yayınları, Ankara 2024. ISBN: 9786-0572-4495-6.

1980 Yılında Düzce’de doğan Prof. Dr. Yasin Murat DEMİR, ilk Arapça yolculuğuna İmam Hatip Lisesinde başlayıp 2006 yılında Gazi Üniversitesi Arap Dili Eğitimi Bölümünde önce lisans ardından Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans ve doktorasını tamamlamıştır. Akademik hayatına başta Turizm Bakanlığında Arapça Profesyonel Turist Rehberi ünvanıyla başlayan Demir, Arap Dili Çalışmaları kapsamında Şam Üniversitesinde çalışmalarını sürdürmüş, çeşitli şehirlerde Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Arapça öğretmeni olarak görev yapmıştır. 2011-2015 Yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğünde Arapça komisyon üyesi olarak çalışmıştır. Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Temel İslami Bilimleri Bölümünde Arap Dili ve Belagati Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak devam etmiştir. Bunların yanı sıra Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkiye Türkçesi ile uzaktan eğitim programları, Milli Savunma Kara Harp Okulu ve Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi gibi çeşitli kurum ve kuruluşlarda yer almış bir akademisyendir. 2016 yılında Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Arapça Mütercim Tercümanlık ana bilim dalına, 2018 yılı itibarıyla da Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi bünyesinde Edebiyat Fakültesi Arapça Mütercim Tercümanlık Bölümünde çalışmalarını sürdürmektedir. Arap dili eğitimi, belagati ve edebiyatında çeşitli çalışmalar sürdüren Demir’in sosyal medya mecralarında Arap dili eğitimi, çeviri ve hadis okumaları gibi çeşitli alanlarda ders içeriklerine de ulaşmak mümkündür. 2024 yılında yayınlanan Arapça Basın Dili Dersleri başlıklı bu eser, Arap Dili ve Edebiyatı, Arapça Öğretmenliği, Arapça Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde, İlahiyat fakültelerinde öğrenim gören, Basın Arapçası dersleri ve YDS’ye çalışan öğrencilere yönelik bir ders kitabı niteliğindedir. Ders kitabı olarak okutulan bu kitap basitten karmaşığa ilkesine dayanmaktadır. Çalışma altı bölümden oluşmuştur. Yazarın da bahsettiği üzere, *her bir bölümde yer alan basın dili metinleri, çeşitli haber sitelerinden seçilerek bir araya getirilmiştir. Ders materyali olarak hazırlanan bu metinle-*

re ait sözcüklerin ve kelime gruplarının Türkçe karşılıkları, çeşitli alıştırmalarla verilerek öğrencilerde kalıcı öğrenme amaçlanmıştır.

Eserde yer alan alıştırmalar, öğrencilerin öğrenme sürecine pasif alıcılar olarak değil, sürecin aktif birer öznesi olarak katılımını sağlamaya yönelik biçimde kurgulanmıştır. Bu yönüyle materyal, yapılandırmacı öğrenme anlayışıyla örtüşen bir yaklaşım sergilemektedir. Özellikle “استمع إلى الكلمات التالية ثم اقرأ” yönergesiyle her bölümün başında sunulan, akabinde “استمع إلى النص التالي ثم اقرأ” yönergesiyle gelen etkinlikler, öğrencilerin hem dinleme hem de okuma becerilerini bütüncül biçimde geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu etkinlik türleri, dilin ses ve yazı boyutları arasındaki ilişkiyi öğrenme sürecine dâhil ederek, öğrencinin önce sözcükleri ardından cümle ve metinleri sıralı bir şekilde işitsel olarak kelimeleri tanımasını ve cümlelerin okunuş biçimini öğrenmesini amaçlar. Böylece, öğrenenin dil farkındalığı güçlenirken, hedef dildeki telaffuz, ritim ve vurgu unsurlarının daha bilinçli biçimde kavraması sağlanır. Bu bağlamda, ilgili yönerge ve alıştırmaların, dört temel dil becerisinin entegrasyonuna dayalı bir öğretim yaklaşımını desteklediğini belirtmek isterim. Bahsettiğim bu iki yönerge her bir bölümün başında ilk iki alıştırma olarak sunulmuştur. Bu alıştırmalardan üçüncü ve dördüncü kısmı da yukarıda dinleme, anlama ve okuma hedeflerini taşıyan bu sistematik tasarımın çeviri hedefini taşımaktadır. Yani sistematik olarak önce sözcük ardından cümle ve metin içeren, ikişerli olup aynı hedefe hizmet eden alıştırmalar ardışık olarak sunulmuştur. Bir sonraki alıştırmada ise yine 3 ve 4. alıştırmadaki hedef tartışılmaktadır. Fakat bu alıştırmanın 3 ve 4. alıştırmadan farkı sözcük ve cümleleri hedef dilde sunmasıdır. Bundan mütevellit hedef sadece çeviriyi ölçmekten çıkmış, aynı zamanda hedef dili yazma becerisini pekiştirme amacını da taşımıştır. Altıncı alıştırmanın, diğerlerinden farklı olarak görsellerle desteklenmiş bir eşleştirme etkinliği olduğu görülmektedir. صل بين المجموعتين yönergesiyle sunulan bu etkinlikte, öğrencilerin sözcükleri, sözcük gruplarını ve cümleleri uygun görsellerle eşleştirmeleri amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım, yalnızca geleneksel sözcük ezberine dayalı bir öğrenme değil, görseller aracılığıyla görsel hafızayı ve anlam bağlantılarını güçlendirmeye yönelik bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Yedinci alıştırma ise 3 ve 4. alıştırmada olduğu gibi 5. alıştırmanın devamı niteliğindedir. Üç ve dördüncü alıştırmada önce sözcük ardından cümle sıralaması 5 ve 7. alıştırma olarak tasarlanmıştır. Burada yazarın 1 ve 2, 3 ve 4. alıştırmalardaki gibi ardışık olarak sunmak yerine araya görsel destekli bir etkinlikle 6. alıştırmayı yerleştirip daha sonra 5. alıştırmanın metin versiyonunu 7. alıştırma olarak sunmasının yani 5 ve 7. alıştırmaların arasındaki ardışıklığı kesintiye uğratarak, 6. alıştırma olarak görsel destekli bir etkinlik yerleştirmesinin, öğrenme sürecinde bilişsel yükü dengelemeye, dikkat odağını canlı tutmaya ve çoklu duyuşsal öğrenmeyi teşvik etmeye yönelik pedagojik bir tercih olduğu kanaatindeyim. Son alıştırmada رتب الكلمات التالية لتكون جملة مفيدة yönergesiyle öğrencilerden karışık olarak verilen kelimeleri anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde düzenlemeleri istenmiştir. Uygulama, cümle yapısı farkındalığı kazandırmayı ve öğrencilerin dilbilgisel bütünlük oluşturma becerilerini gelişt-

tirmeyi hedeflemektedir. Bu yönüyle, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun bir etkinliktir.

Kitapta yer alan alıştırmalar, dil öğretiminde çoklu duyuşsal öğrenme yaklaşımını temel alacak biçimde yapılandırılmıştır. Her bir temaya ilişkin olarak hazırlanan etkinlikler, yalnızca yazılı metinlere değil, aynı zamanda işitsel ve görsel materyallere dayandırılarak bütüncül bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Özellikle içerikte yer verilen karekod uygulaması aracılığıyla öğrencilerin ilgili ses dosyalarına erişebilmesi, dinleme becerisinin öğrenme sürecine entegre edilmesini sağlamaktadır. Bu yönüyle materyal, Arapça öğretiminde sıklıkla vurgulanan dört temel dil becerisinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) bütünleştirilmesi ilkesine uygun bir yapı sergilemektedir. Yazarın benimsediğı bu yaklaşım, ezbere dayalı bilgi aktarımından ziyade, öğrencinin aktif katılımını esas alan ve bilişsel farkındalığı güçlendirmeye yönelik etkileşimli bir öğrenme deneyimi sunmaktadır.

Genel olarak materyaldeki alıştırmalar, karşılaştırmalı dil öğretimi ilkelelerine dayanan sistematik bir yapı sergilemektedir. Her etkinlik, öğrencinin iki dil arasındaki anlamsal, sözdizimsel ve biçimbilimsel farkları fark etmesine imkân tanımaktadır. Ayrıca, görsel destekli ve üretim odaklı alıştırmaların kullanılması, öğrenmeyi hem kalıcı hem de motive edici hale getirmektedir. Bu yönüyle çalışma, Arapça ve Türkçe arasında çift yönlü dil becerilerini geliştirmek isteyen öğrencilere yönelik etkili ve dengeli bir öğretim modelinin örneğini sunmaktadır.

Cevap anahtarı bölümünün bulunması ise, öğrencinin kendi öğrenme sürecini izleme ve değerlendirme imkânı kazanmasına olanak tanımakta; böylece bağımsız öğrenme becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Bu yönüyle materyal, öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen merkezli yaklaşımdan öğrenen merkezli bir modele geçişi somut biçimde yansıtmaktadır. Kitapta dikkat çeken bir husus da cevap anahtarı bölümünün alışlagelen kitap biçimlerindeki gibi kitabın sonunda verilmemesi olmuştur. Burada yukarıda bahsedildiğı üzere her bölümdeki bu 8 alıştırmaların hemen ardından cevap anahtarının verilmesi yaklaşımı anında dönüt ilkesine dayanmaktadır. Öğrencinin yaptığı alıştırmaların doğruluğunu hemen kontrol edebilmesi, öğrenme sürecinde kendi hatalarını fark etme, öz değerlendirme yapma ve bilgiyi kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarma açısından oldukça etkilidir. Bu tür yapılandırma, özellikle dil öğreniminde yaygın olarak benimsenen “sürekli geri bildirim” anlayışıyla örtüşür. Ayrıca öğrencinin bir sonraki bölüme geçmeden önce eksiklerini gidermesine olanak tanıdığı için kademeli öğrenmeyi destekler. Fakat bu yöntemin olası dezavantajı, bazı öğrencilerin cevap anahtarına erken bakma eğilimi göstermesidir. Bu da keşfetmeye dayalı öğrenmenin derinliğini azaltabilir.

Dolayısıyla bu yöntemin etkili olabilmesi için öğrencinin öğrenme motivasyonu ve öz disiplin düzeyi önemlidir.